

IN MEMORIAM

ДОЦЕНТ СТОЯН БОГДАНОВ – КОЛЕГАТА, ПРЕПОДАВАТЕЛЯТ, ИЗСЛЕДОВАТЕЛЯТ

Ивелин Иванов

“Verba volant, scripta manet” (Думите отлитат, написаното остава)

Доц. Стоян Богданов Стоянов, който ни напусна завинаги на 15 април 2007 г., често повтаряше тази латинска сентенция. Роден в гр. Гурково на 8 май 1944 г., той завършва средното си образование в пловдивската английска гимназия през 1963 г. През 1968–1972 г. следва специалност История в новооткрития Великотърновски университет, а през 1973 г. печели конкурс за асистент по средновековна обща история в същото висше училище. С това започва неговата преподавателска и научна кариера на медиевист, която той следваше упорито и всеотдайно. Спомням си разговорите с него за основоположника на общата медиевистика във Велико Търново – доц. Борислав Примов, който многократно изтъквал, че медиевистът се изгражда като професионалист бавно, в период от минимум 20 години. Правотата на тези думи се потвърждава не само от научната кариерата на доц. Богданов, но и на неговите колеги и следовници.

Стоян Богданов е асистент и старши асистент по средновековна обща история в годините 1973–1985 г. Това е период, в който той натрупва преподавателски опит и знания и работи по избраната от него дисертационна теза, посветена на ранните западноевропейски

ереси от XI в. Без съмнение, силно влияние при избора на тази тематика оказва доц. Борислав Примов, който по това време работи усилено върху българското богомилство и влиянието му върху западноевропейските ереси. Не по-маловажни в избора и работата по дисертационната теза са и научните специализации в Института по средновековна история в Рим през 1977 г. и 1981 г. Те дават възможност за работа с широка база от извори и изследвания в избраната област под прякото научно ръководство на изтъкнати медиевисти като проф. Рафаело Морген и проф. Раул Мансели. В резултат от това се появява и дисертационният труд на Стоян Богданов *“Средновековните ереси в Западна Европа през XI век (произход, същност и обществено значение)”*, който е защитен успешно през 1985 г. След защитата Стоян Богданов чете и курс лекции по средновековна обща история, но изненадващата и ранна кончина на доц. Георги Първев през 1987 г. поставят на изпитание гл. ас. д-р Стоян Богданов и дисциплината Средновековна обща история във Великотърновския университет. През 1992 г. той защитава хабилитационен труд, озаглавен *“Предкатарски ереси в Западна Европа (1100–1170 г.)”* и получава доцентско звание, с което се утвърждава като титуляр на дисциплината и на колегиума по средновековна западноевропейска история.

Ала сухите факти и дати не разкриват истински житието на медиевиста, което преминава между семинари и лекции, нови потоци и групи студенти и лабиринтите на научното изследване. Основният му курс лекции по средновековна западноевропейска история беше предназначен за студентите от специалностите История, История и география, Български език и история и Археология. Към тях бих добавил и курсовете от лекции по проблемите на ересите в Западна Европа, които той четеше пред магистри в Историческия факултет. Освен във Великотърновския университет доц. Богданов изнасяше и основен курс лекции по средновековна обща история в Шуменския университет “Св. Константин Преславски” в периода 1991–2006 г.

Доц. Богданов беше съвестен, упорит и възискателен преподавател, който притежаваше отличен усет за исторически анализ, синтез и акцентуване върху най-значимите и важни събития и процеси. Като негов близък колега бих изтъкнал уменията му за систематизиране на материята, които се проявяваха особено ярко в консултации на

студенти, разработващи дипломни работи. Бих споделил и за пристрастието му към английската средновековна история, която той познаваше отлично, в детайли. Убеден съм, че една от причините за това беше школата на английската гимназия в Пловдив и отличното владение на езика. Резултат от тези интереси беше и лекционният му курс по история и култура на Великобритания, който четеше пред студенти от специалност Английска филология във Великотърновския университет.

Доц. Богданов беше не само съвестен преподавател, но и упорит и скромнен труженик в научното поприще. Основната тема в неговите изследвания бе посветена на ересите в Западна Европа през XI-XII в. Макар и модерна в периода 60-те – 70-те години на миналия век, тази материя поставя значителни трудности и препятствия пред изследователите и днес. Причините за това са комплексни и тук не бих се спирал подробно на тях, но и в наши дни продължават споровете около влиянието на източните ереси и конкретно богомилството върху западноевропейските еретически учения и движения. Като изследовател на западноевропейската история в средните векове, Стоян Богданов насочва своите усилия върху същността на тези учения в контекста на западноевропейската политическа, духовно-религиозна и социална действителност. Мисля, че въпреки неизбежните за онова време марксистко-ленински клишета, дисертационният му труд е едно сериозно и задълбочено научно изследване, основано върху изворите и най-важните изследвания върху ранните средновековни ереси на Запад. Доц. Богданов продължава изследванията си в тази материя и през 1987 г. осъществява научна специализация в Мичиганския университет в САЩ. Резултат от всичко е хабилитационният му труд *“Предкатарски ереси в Западна Европа (1100–1170 г.)”*. Бих отбелязал и публичната му лекция по проблемите за връзките между богомилството и катаризма, която той изнася в Центъра за изследване на ересите в Каркасон при свое пътуване до Франция през 1995 г. Сред научното творчество на доц. Богданов можем да отбележим и някои статии като: *“Някои основни проблеми на богомилството в съвременната английска и американска медиевистика”*, *“Ересите в Западна Европа през първата половина на XI в.”*, *“Писмото на Евервин от Щайнфелд до Бернард Клервоски като извор за ранната история*

на катаризма”, “Събранието-диспут в замъка Ломбер, Фландрия през 1165 г.” и др.

Verba volant, scripta manet. Тази латинска сентенция винаги ще събужда спомена за колегата, преподавателя и учения доц. Стоян Богданов. Нека не забравяме скромната, но честна и достойна следа, оставена от него!